ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1961

Vyhlásené: 05.06.1961 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

49

VYHLÁŠKA

Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva

z 31. mája 1961,

ktorou sa vyhlasujú Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev

Ministerstvo poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva vyhlasuje na vykonanie zákona č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev prijaté uznesením V. celoštátneho sjazdu JRD z 26. marca 1961 a schválené uznesením vlády z 26. apríla 1961:

VZOROVÉ STANOVY JEDNOTNÝCH ROĽNÍCKYCH DRUŽSTIEV

Úloha jednotných roľníckych družstiev v rozvoji socialistickej spoločnosti

Náš pracujúci ľud pod vedením Komunistickej strany Československa vybudoval socializmus. Spoločenské zriadenie, za ktoré bojovala robotnícka trieda v pevnom zväzku s malými a strednými roľníkmi, sa stalo skutočnosťou.

Zmenila sa podstatne tvárnosť našej krajiny. Naše národné hospodárstvo sa rozvíja a silnie ako nikdy predtým. Výroba každým rokom vzrastá a životná úroveň všetkých pracujúcich sa neustále zvyšuje.

Niet už u nás vykorisťovateľských tried, vykorisťovanie človeka človekom je navždy odstránené. Vzdelanie a kultúra sa stávajú všeobecným majetkom všetkých pracujúcich. Naša vlasť, Československá socialistická republika, vstúpila do obdobia budovania vyspelej socialistickej spoločnosti, v ktorom súčasne zhromažďuje zdroje a sily pre postupný prechod ku komunizmu.

Víťazstvo socialistických výrobných vzťahov na dedine je výsledkom tvorivej aplikácie Leninovho družstevného plánu v podmienkach priemyslovo vyspelej krajiny, výsledkom využitia skúseností z výstavby sovietskych kolchozov.

Zárukou našich úspechov je pevný zväzok robotníckej triedy s družstevným roľníctvom. Oslobodená ľudská práca, zbavená vykorisťovania, je nielen povinnosťou, ale vecou cti každého občana.

Budeme stále dôslednejšie v našich jednotných roľníckych družstvách, tak ako v celom národnom hospodárstve, uskutočňovať hlavnú zásadu socializmu: „Každý podľa svojich schopností, každému podľa jeho práce!“.

My, družstevní roľníci, budeme upevňovať a všestranne rozvíjať spoločné družstevné hospodárstva a vynaložíme všetko úsilie na ďalší rozvoj socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby. Presvedčili sme sa na vlastných skúsenostiach, že stály rast poľnohospodárskej

výroby je jedinou správnou cestou, ktorá vedie k bohatšiemu a radostnejšiemu životu družstevných roľníkov a prispieva k rozvoju celej spoločnosti.

V ďalšom vývoji smeruje celé úsilie všetkých pracujúcich k tomu, aby sa dosiahol taký rozmach výrobných síl a také rozmnoženie spoločenského bohatstva, aby bolo možné stále lepšie uspokojovať rastúce potreby i všestranný rozvoj každého občana.

Splneniu týchto veľkých cieľov a tomu, aby sa poľnohospodárstvo technickou vybavenosťou, organizáciou výroby a práce, kvalifikáciou pracovníkov, čo najnižšími nákladmi na jednotku výroby a celkovým rozmachom kultúry na dedine vyrovnalo úrovni nášho socialistického priemyslu, venujeme všetku svoju prácu.

Chceme, aby naša dedina ako celok získala novú socialistickú tvárnosť. Pri budovaní väčších výrobných celkov a zlučovaní obcí budeme súčasne dbať, aby postupne vyrastala nová socialistická dedina, ktorú budú tvoriť vyspelou technikou vybavené výrobné prevádzky a moderné sídliská. Budeme ešte starostlivejšie dbať o úpravu a vzhľad našich obcí, o rozširovanie služieb a obchodnej siete pre pracujúcich, zriaďovať spoločné kultúrne a sociálne zariadenia a všestranne rozvíjať spoločenský a kultúrny život na dedine. Tým všetkým budeme na spoľahlivom základe rozvíjajúcej sa socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby usilovať o prekonanie podstatných rozdielov medzi mestom a dedinou.

Sme si vedomí svojich povinností voči spoločnosti, ktorej ďalší rozvoj predpokladá zabezpečiť ustavičné uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb pracujúcich. Preto my, družstevní roľníci, zameriavame svoje sily na to, aby sme splnili a prekračovali plánované úlohy v rozvoji poľnohospodárskej výroby. Na dosahovanie stále vyššej produkcie, na rast produktivity práce a na znižovanie vlastných nákladov budeme široko uplatňovať pokrokovú techniku a technológiu a zavádzať špecializáciu pri účelnom sústredení výroby. Budeme posilňovať spoločné družstevné fondy, aby sme zabezpečili vlastné zdroje pre rozvoj družstevného hospodárstva i na plynulý rast našej životnej úrovne.

Základným činiteľom pre uskutočňovanie týchto cieľov je všestranný rast iniciatívy všetkých družstevníkov, prejavujúci sa v rozvoji socialistického súťaženia za splnenie a prekračovanie plánu.

Budeme pestovať nový pomer k práci, k socialistickému družstevnému vlastníctvu a prehlbovať účasť na riadení a správe spoločných družstevných hospodárstiev.

Mohutný rozvoj materiálno-technickej základne, vybavovanie poľnohospodárstva najnovšou technikou, stále väčšie uplatňovanie výsledkov vedy v poľnohospodárskej výrobe vyžaduje, aby sme sústavným vzdelávaním prehlbovali a zvyšovali svoje znalosti tak, aby nielen vo vedení, ale v celom družstve boli politicky vyspelí a odborne zdatní pracovníci.

Víťazstvo socialistických výrobných vzťahov umožňuje trvalý rozvoj výrobných síl, podstatný rast poľnohospodárskej výroby. Jej rýchly rast a zhospodárnenie je rozhodujúcou podmienkou stáleho a rovnomerného rozvoja celého národného hospodárstva, rozkvetu našej socialistickej vlasti a upevnenia svetového mieru.

I. Činnosť družstva

Čl. 1

(1) Jednotné roľnícke družstvo ako dobrovoľné združenie pre spoločnú poľnohospodársku veľkovýrobu je socialistickou výrobno-hospodárskou a spoločenskou organizáciou družstevných roľníkov, ktorá vzniká a rozvíja sa prácou a činnosťou svojich členov v súlade so záujmami celej spoločnosti.

(2) Družstevníci hospodária podľa výhľadového plánu rozvoja družstva a celoročného výrobno-finančného plánu, zostavených na základe úloh štátneho plánu rozvoja poľnohospodárskej výroby.

(3) Družstevníci vytvárajú stále lepšie materiálno-technické a organizačné predpoklady pre svoju činnosť a vynaložia čo najväčšie úsilie, aby sa plánované úlohy a záväzky družstva voči štátu splnili a aby sa poľnohospodárska výroba ďalej rozvíjala ako základ trvalého rastu životnej úrovne a uspokojovania spoločných kultúrnych a sociálnych potrieb družstevníkov.

Čl. 2

(1) Orgány a funkcionári družstva riešia všetky dôležité otázky družstevného života za najširšej účasti družstevníkov a účelne spájajú ich záujmy so záujmami družstva i celej spoločnosti. Pre splnenie úloh družstva uplatňujú tak hmotné, ako aj morálne podnety, rozvíjajú socialistické súťaženie, podporujú zlepšovateľské hnutie, ustavovanie kolektívov súťažiacich o titul Brigáda socialistickej práce a venujú im stálu starostlivosť a podporu.

(2) Družstvo na úspešné plnenie svojich výrobných a iných spoločenských úloh všestranne využíva bohaté skúsenosti sovietskych kolchozníkov, popredných družstiev a štátnych majetkov, zlepšovateľov a poznatky pokrokovej poľnohospodárskej vedy, techniky a ostatných vedných odborov.

Čl. 3

(1) Hlavným predmetom činnosti družstva je poľnohospodárska výroba.

(2) Družstvo zavádza vo všetkých výrobných odvetviach veľkovýrobné spôsoby hospodárenia, pokrokovú techniku a technológiu na zvyšovanie množstva poľnohospodárskych výrobkov pri raste produktivity práce, znižovaní nákladov na jednotku výrobku a na odstránenie namáhavej ľudskej práce.

(3) V rastlinnej výrobe družstevníci venujú hlavnú pozornosť zvyšovaniu výnosov poľnohospodárskych plodín na podklade sústavného zúrodňovania pôdy, účelného využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu, používania uznaných osív a sadív najvýkonnejších odrôd a účinnej ochrany plodín proti chorobám, škodcom a burinám.

(4) Družstvo kryje z vlastných zdrojov potrebu kvalitných krmív pre plánovaný rozvoj živočíšnej výroby v náležitej skladbe, vytvára potrebné rezervy a hospodárne využíva krmivá, najmä tiež zlepšením kŕmnej techniky.

(5) V živočíšnej výrobe venujú družstevníci hlavnú pozornosť zvyšovaniu stavov a úžitkovosti hospodárskych zvierat v spoločných chovoch, ich ozdraveniu a plemenárskej práci.

(6) Družstvo rozširuje park vlastných mechanizačných prostriedkov a dbá o ich prevádzkové využitie, technický stav, údržbu a hospodárnu prevádzku.

(7) Družstvo uskutočňuje výstavbu spoločných zariadení v súlade s vytváraním nových výrobných a územných celkov s ohľadom na špecializáciu rastlinnej a živočíšnej výroby a buduje tiež byty pre družstevníkov a sociálne a kultúrne zariadenia. Stavby prevádza družstvo hlavne svojpomocou, t. j. vlastnými pracovnými silami a s využitím materiálov z miestnych zdrojov; dbá o technickú a hospodársku účinnosť stavebných investícií.

(8) Družstvo sa stará o lesy združené pre spoločné hospodárenie družstevníkmi alebo zverené družstvu, zabezpečuje v nich riadne hospodárenie, ich ochranu a zveľaďovanie v súlade s pokynmi orgánov vykonávajúcich odbornú správu lesov.

Čl. 4

Družstvo prevádza pomocnú a pridruženú výrobu v záujme rozvoja poľnohospodárskej a lesnej výroby, lepšieho využitia výrobných prostriedkov, plného uplatnenia práce družstevníkov, najmä v čase vegetačného pokoja, a využitia vlastných a miestnych materiálových zdrojov. Táto činnosť nesmie sa zneužívať na súkromné podnikanie a jej prevádzanie nesmie ohrozovať hlavnú činnosť družstva. Druh a rozsah pridruženej výroby určujú stanovy družstva.

Čl. 5

Družstvá sa združujú na vzájomnú spoluprácu v záujme lepšieho využívania výrobných prostriedkov, miestnych zdrojov, práce družstevníkov a tiež v záujme účelnej koncentrácie a špecializácie poľnohospodárskej a pridruženej výroby. Za tým účelom zakladajú spoločné družstevné podniky, melioračné družstvá a rozvíjajú aj iné formy kooperácie medzi družstvami.

Čl. 6

Družstvá sa po vzájomnej dohode zlučujú do väčších ekonomicky výhodných celkov tam, kde zlúčenie umožní lepšie využitie pôdy, strojov a iných investícií, vhodnú špecializáciu, zavádzanie veľkovýrobnej technológie, plné uplatnenie odborníkov družstva, lepšiu organizáciu práce a zvýšenie životnej úrovne družstevníkov. Účelné zlúčenie družstiev, ktoré je v súlade s výhľadovým plánom organizácie poľnohospodárskej výroby, je v záujme družstevníkov a celej spoločnosti.

Čl. 7

Družstvo používa na všestranný rozvoj poľnohospodárskej výroby materiálovú, finančnú a odbornú pomoc, ktorú mu poskytuje socialistický štát, najmä na podklade vzájomných zmluvných vzťahov; plní včas a svedomite zmluvné záväzky voči socialistickým organizáciám.

Čl. 8

(1) Družstvo za pomoci štátu zriaďuje družstevnú školu práce a sústavne sa stará o zvyšovanie kvalifikácie družstevníkov v družstevných školách práce a vysielaním družstevníkov do odborných a iných kurzov a škôl; dbá predovšetkým o školenie predsedu, ostatných funkcionárov a o výchovu odborníkov z vlastných radov.

(2) Družstvo sa stará o zvyšovanie kultúrnej úrovne všetkých družstevníkov. Zriaďuje čitáreň, knižnicu s odbornou a inou literatúrou, organizuje širokú osvetovú prácu medzi družstevníkmi, ich rodinnými príslušníkmi a ostatnými pracujúcimi; rozvíja pokusnícku činnosť a mičurinské hnutie mládeže a podporuje ich; podnecuje účasť družstevníkov, najmä mládeže na vedeckej a umeleckej tvorbe a aktivite; môže založiť a udržovať kultúrny klub. Družstvo môže združiť prostriedky s miestnym národným výborom na výstavbu kultúrnych a iných zariadení a na výstavbu obce vôbec.

(3) Družstvo zabezpečuje spoločné a individuálne zdravotné a sociálne potreby družstevníkov a ich rodinných príslušníkov. Zriaďuje kuchyne, jedálne, žatevné útulky, jasle, materskú školu, pionierske tábory, práčovne, umyvárne, šatne a iné zariadenia. Družstvo vytvára pre svojich pracovníkov zdravotne nezávadné pracovné prostredie a podmienky a dôsledne dodržuje predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

II. Členstvo

Čl. 9

Členmi družstva sa môžu stať pracujúci (muži i ženy), ktorí dovŕšili vek 15 rokov. Členov družstva prijíma členská schôdza na základe písomnej prihlášky uchádzača a na návrh predstavenstva.

Čl. 10

(1) Družstevník má tieto základné práva:

a) pracovať v družstve podľa svojich schopností a znalostí s prihliadnutím na možnosti družstva, podieľať sa na výsledkoch družstevného hospodárenia podľa množstva, akosti a spoločenského významu vykonanej práce;

b) zúčastňovať sa na riadení družstva a rozhodovaní o družstevných záležitostiach; podávať pripomienky a dopyty predstavenstvu a funkcionárom družstva a žiadať vysvetlenia na členskej schôdzi;

c) voliť orgány družstva, byť do nich volený a zastávať funkcie; bývalý vykorisťovateľ môže zastávať funkciu až po päťročnom členstve, ak v družstve riadne a poctivo pracoval;

d) podieľať sa na výhodách, ktoré družstvo poskytuje zo sociálneho a kultúrneho fondu;

e) získať výhody, ktoré socialistický štát poskytuje družstevníkom, najmä pokiaľ ide o sociálne a dôchodkové zabezpečenie;

f) na majetkové vyrovnanie s družstvom pri zániku členstva.

(2) Družstevník má tieto základné povinnosti:

a) osobne, riadne a poctivo pracovať a pri práci sa spravovať pokynmi funkcionárov družstva;

b) všestranne upevňovať a rozvíjať družstevné hospodárstvo, ochraňovať a zveľaďovať socialistické vlastníctvo, zvyšovať výnosy polí a úžitkovosť hospodárskych zvierat;

c) zvyšovať produktivitu práce, uplatňovať veľkovýrobné metódy práce, šíriť družstevnú myšlienku a získavať ďalších členov, najmä rodinných príslušníkov a mládež pre prácu a členstvo v družstve;

d) aktívne sa zúčastňovať rokovaní členskej schôdze, komisií, aktívov a iných porád; svedomite a poctivo vykonávať funkcie, ktoré mu boli zverené, a považovať ich plnenie na prospech družstva a celej spoločnosti za vec svojej cti;

e) plniť prevzaté záväzky, vzdelávať sa a zvyšovať svoju odbornú kvalifikáciu;

f) plniť uznesenia a opatrenia družstevných orgánov, zachovávať a upevňovať družstevnú disciplínu, najmä dodržiavať zákon o JRD, stanovy, predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pracovný a rokovací poriadok;

g) združiť pozemky a združstevniť ostatné výrobné prostriedky podľa ustanovení stanov.

Čl. 11

(1) Družstvo venuje mimoriadnu pozornosť a starostlivosť družstevnej mládeži.
Preto

a) získava mládež pre vstup do družstva, najmä z radov detí družstevníkov;

b) zabezpečuje odborný a politický rast mládeže, najmä tým, že ju prijíma do učebného pomeru, vysiela do odborných učilíšť, do odborných poľnohospodárskych a vysokých škôl, a poskytuje im študijné štipendiá; umožňuje poslucháčom poľnohospodárskych škôl praktický výcvik na svojom hospodárstve;

c) poskytuje mladým družstevníkom materiálne výhody z družstevných fondov (prostriedky na založenie domácnosti a rodiny, pomoc pri výstavbe rodinných domčekov, bytov a pod.);

d) vytvára podmienky pre úspešný vývoj mládeže tak pri práci, ako aj vo voľnom čase, pomáha pri organizovaní kultúrnej a športovej činnosti mládeže a poskytuje na ňu prostriedky z kultúrneho fondu;

e) stará sa o rozvoj tvorivej schopnosti mládeže, jej zdravej iniciatívy a aktivity v práci a pri riadení družstva, umožňuje ustavovanie mládežníckych kolektívov a podporuje ich, vyzdvihuje schopných mladých družstevníkov a družstevníčky na zodpovedné funkcie.

(2) Mládeži, ktorá po skončení povinnej školskej dochádzky pracuje v družstve, a družstevníkom mladším ako 16 rokov (u dievčat 18 rokov) nesmú sa zverovať pracovné úlohy, ktoré nezodpovedajú ich veku, telesnej a duševnej vyspelosti.

Čl. 12

(1) Družstvo umožňuje ženám čo najširšie pracovné zapojenie. Zriaďuje preto sociálne a kultúrne zariadenia, aby družstevníčky mohli lepšie využiť svoje schopnosti pre účasť na práci a funkciách v družstve i vo verejnom živote.

(2) Tehotným a dojčiacim ženám družstvo prideľuje ľahšiu prácu a 4 týždne pred pôrodom a 14 týždňov po pôrode (materská dovolenka) ich uvoľní z práce vôbec.

Čl. 13

Družstvo vytvára podmienky pre zabezpečenie spokojnej staroby družstevníkov. Podľa ustanovení pracovného poriadku poskytuje im podpory zo sociálneho fondu. Umožňuje im zapojenie do práce zodpovedajúcej ich pracovným schopnostiam a spôsobilosti a využíva ich bohaté skúsenosti.

Čl. 14

(1) Družstevníci dobrovoľne dodržujú družstevnú disciplínu a dôsledne zachovávajú predpisy chrániace družstevné hospodárstvo a jeho vlastníctvo.

(2) Predstavenstvo družstva je oprávnené odoprieť priznanie odmeny za zle vykonanú prácu. Za hrubé alebo opätovné porušenie družstevnej disciplíny môže - ak nestačí na dosiahnutie nápravy dohováranie - udeliť družstevníkovi výstrahu, napomenutie alebo pokarhanie pred členskou schôdzou, môže ho preradiť na menej dôležitú prácu alebo odvolať z funkcie, prípadne znížiť odmenu za prácu o sumu 100 Kčs.

(3) Ak spôsobí družstevník družstvu škodu úmyselne alebo z nedbalosti, predstavenstvo uplatní proti nemu nárok na náhradu škody podľa ustanovení zákona o JRD.

Čl. 15

(1) Členstvo zaniká vystúpením, dohodou družstva a družstevníka o uvoľnení, vylúčením a úmrtím.

(2) Družstevník môže vystúpiť len po zbere úrody, musí to však predstavenstvu oznámiť písomne aspoň 6 mesiacov vopred.

(3) Dohodou družstva a družstevníka o jeho uvoľnení, schválenou miestnym národným výborom, môže členstvo zaniknúť aj za iných podmienok, než sú uvedené v odseku 2, najmä pri prestupe do iného družstva.

(4) Družstevníka možno vylúčiť pre sústavné a hrubé porušovanie družstevnej disciplíny, ak všetky opatrenia sledujúce nápravu družstevníka ostanú bez účinku, ako aj vtedy, ak sa ťažko prehrešil proti spoločnosti a štátu.

(5) Na požiadanie vylúčeného družstevníka miestny národný výbor preskúma uznesenie členskej schôdze o vylúčení. V odôvodnených prípadoch odporučí družstvu, aby členská schôdza prípad znovu prerokovala a rozhodla.

III. Organizácia práce

Čl. 16

(1) Všetky práce v družstevnom hospodárstve robia družstevníci osobne podľa pravidiel pracovného poriadku. V družstve môžu pracovať aj príslušníci rodiny družstevníka, i keď ešte nie sú družstevníkmi, ak družstvo potrebuje ich pomoc pre plnenie svojich úloh.

(2) Do zamestnaneckého pomeru smú sa prijať len také osoby, ktoré majú zvláštne znalosti a odbornú prípravu, ak nemôže družstvo takých pracovníkov získať z radov družstevníkov.

(3) Dočasné zamestnávanie pracovných síl je prípustné len výnimočne, ak družstevníci pri plnom pracovnom využití vlastných pracovných síl, strojov a pod. nemôžu sami včas vykonať špičkové práce; pracovné sily možno zamestnávať aj v stavebnej, v pomocnej a pridruženej výrobe, ak nemožno tieto práce vykonávať vlastnými silami.

Čl. 17

(1) Základnou organizačnou a výrobnou jednotkou družstva je stála výrobná skupina (poľná, zeleninárska, lesná, chovateľská, mechanizačná, stavebná a pod.). Predstavenstvo družstva so schválením členskej schôdze zaraďuje členov družstva do jednotlivých výrobných skupín, čiat, prípadne ich určí na prácu v spoločnom družstevnom podniku, v melioračnom družstve a pod.

(2) V rastlinnej výrobe predstavenstvo pridelí každej výrobnej skupine na dobu celého osevného postupu pozemky, potrebné náradie, záprahy, stroje, prípadne hospodárske budovy. Pre uľahčenie práce možno utvoriť vo výrobnej skupine pracovné čaty.

(3) Živočíšna výroba je organizovaná podľa jednotlivých chovov hospodárskych zvierat. Chov sa zriaďuje pre každý druh hospodárskych zvierat (hovädzieho dobytka, ošípaných, oviec, hydiny a pod.), prípadne ako zmiešaný chov pre niekoľko druhov hospodárskych zvierat. V chove zabezpečuje výrobu jedna alebo viac stálych chovateľských skupín, ktoré sa zriaďujú najmenej na 3 roky. Predstavenstvo pridelí jednotlivým chovateľským skupinám hospodárske zvieratá, potrebný inventár, maštale, potrebné budovy, prípadne aj záprahy a pozemky.

(4) Pre prísun krmív, stelív a iných potrieb družstvo môže určiť pracovníkov pre celú živočíšnu výrobu alebo niekoľko chovateľských skupín a zveriť im potrebné výrobné prostriedky.

(5) V záujme účelného využívania mechanizačných prostriedkov, najmä ťažkých, a zabezpečenia dobrej prevádzkyschopnosti všetkých strojov a zariadení utvorí družstvo podľa miestnych podmienok mechanizačnú skupinu na čele s mechanizátorom. V tejto skupine budú sústredené hlavné mechanizačné prostriedky, výdaj pohonných hmôt, zabezpečovanie náhradných dielov a pod. Družstvo môže prideliť jednotlivým výrobným jednotkám na včasné zvládnutie určitých výrobných úloh mechanizačné prostriedky, najmä tie, ktoré sa plne využijú súčasne s pracovníkmi z mechanizačnej skupiny.

(6) Predstavenstvo ustanoví podľa potreby stavebnú skupinu, prípadne skupinu pre lesnú alebo pre pomocnú a pridruženú výrobu.

(7) Vedúci výrobných a organizačných jednotiek určujú pracovné úlohy jednotlivým družstevníkom, zodpovedajú za zverené výrobné prostriedky, ich využívanie a evidovanie, za riadnu evidenciu výroby a práce, za plnenie ukazovateľov plánu výroby a nákladov.

(8) V záujme plného využívania výrobných zariadení a skracovania pracovného dňa zavádza družstvo podľa svojich miestnych podmienok pracovné smeny (viacsmenová prevádzka).

IV. Rozdeľovanie produkcie a peňažných výnosov

Čl. 18

Rozdeľovanie produkcie družstva a jeho peňažných výnosov musí sa uskutočňovať v súlade s celospoločenskými a celopodnikovými záujmami tak, aby sa prednostne zabezpečil plánovitý rozvoj družstevného hospodárstva, a tým trvalý rast životnej úrovne družstevníkov.

Čl. 19

(1) Rastlinné a živočíšne výrobky, prípadne lesné výrobky použije družstvo takto:

a) splní úlohy v trhovej produkcii vyplývajúce zo štátneho plánu a zo zmluvných záväzkov o dodávke výrobkov;

b) pridelí potrebné osivo a sadivo fondu osív a sadív a príslušnú ich časť zabezpečovaciemu fondu osív a sadív;

c) pridelí celoročnú potrebu zásob krmív fondu krmív a príslušnú časť zabezpečovaciemu fondu krmív;

d) podľa potreby pridelí časť výrobkov na spoločné stravovanie do sociálneho fondu, prípadne do iných fondov;

e) oddelí prípustné množstvo výrobkov, ktoré sa môže družstevníkom (prípadne zamestnancom) pre odôvodnenú osobnú spotrebu a pre potreby prípustného počtu záhumienkového zvieratstva buď

   1. predať za nákupné ceny v družstvách, ktoré už zaviedli peňažné odmeňovanie, alebo

   2. rozdeliť na pracovné jednotky;

f) zvyšujúcu časť výrobkov predá prednostne štátu.

(2) Družstvo určí vo svojich stanovách, aké množstvo výrobkov možno odpredať alebo vydať na pracovné jednotky jednej rodine družstevníka, aby s prihliadnutím na výnos zo záhumienkového hospodárstva nepresahovalo mieru odôvodnenej osobnej spotreby družstevníka a jeho rodiny a potreby prípustného počtu záhumienkového zvieratstva.

(3) Ak vzniká rodine družstevníka v dôsledku získaného vysokého počtu pracovných jednotiek nárok na viac naturálií, vyplatí sa rozdiel v nákupných cenách.

Čl. 20

Celkové peňažné výnosy použije takto:

A. Družstvo, ktoré zaviedlo peňažné odmeňovanie:

   a) uhradí poľnohospodársku daň, úroky z úverov, poistné a pod.;

   b) uhradí peňažné náklady na výrobu, včítane odpisov zo základných prostriedkov, prípadne uhradí potrebu peňažnej dotácie fondu osív a sadív a fondu krmív;

c) pridelí do fondu odmien prostriedky vo výške, ktorá plne kryje základné odmeny i prémie vyplácané v priebehu roku - okrem prostriedkov určených na odmenu za prácu družstevníkov v investičnej výstavbe;

d) po úhrade položiek uvedených v bode a) - c) zvyšujúcu časť (peňažný zisk) až do plánovanej výšky rozdelí družstvo podľa uznesenia členskej schôdze takto:
- viac než polovicu použije na dotáciu nedeliteľného fondu;
- pridelí plánované sumy do príslušných fondov (sociálneho, kultúrneho, prevádzkového, zabezpečovacieho fondu, prípadne fondu bytovej výstavby) a plánovanú sumu na úhradu splátok družstevníkom za odovzdaný inventár;

e) sumu, o ktorú družstvo lepším hospodárením prekročilo plánovaný peňažný zisk (nadplánový peňažný zisk), rozdelí takto:
- menej než polovicu tejto sumy rozdelí medzi družstevníkov vo forme prémií za lepšie než plánované výsledky hospodárenia. Úhrn prémií nemal by v rámci celého družstva presahovať 25% celkového fondu odmien za prácu;
- zvyšujúcu časť použije družstvo na zabezpečenie lepšieho rozvoja družstevného hospodárstva, t.zn., že zvýši podľa potreby dotácie predovšetkým nedeliteľného fondu, prípadne fondu bytovej výstavby.

B. Družstvo, ktoré doteraz odmeňuje družstevníkov podľa pracovných jednotiek, použije peňažné výnosy takto:

a) uhradí poľnohospodársku daň, úroky z úverov, poistné a pod.;

b) uhradí peňažné náklady na výrobu, včítane odpisov zo základných prostriedkov, prípadne uhradí potrebu peňažnej dotácie fondu osív a sadív a fondu krmív;

c) oddelí sumy určené na založenie alebo doplnenie nedeliteľného fondu a ostatných spoločných družstevných fondov a na úhradu splátok družstevníkom za odovzdaný inventár;

d) ostatnú časť peňažných výnosov rozdelí medzi družstevníkov podľa množstva, akosti a spoločenského významu vykonanej práce, t. zn. vyplatí základnú odmenu v pracovných jednotkách a prémie.

Čl. 21

(1) Družstvo založí a bude doplňovať tieto fondy:

A. Nedeliteľný fond

Nedeliteľný fond slúži na rozvoj a zveľadenie družstevného hospodárstva, na zabezpečenie rozšírenej reprodukcie základných prostriedkov podľa výhľadového plánu rozvoja družstva a nesmie sa použiť na rozdelenie medzi družstevníkov. Z prostriedkov tohto fondu uhradzujú sa tiež odmeny za prácu družstevníkov v investičnej výstavbe a splátky investičných úverov a dlhodobých úverov na chovné zvieratá.

Nedeliteľný fond družstvo doplňuje predovšetkým:

a) prídelmi z peňažných výnosov na rozšírenú reprodukciu základných prostriedkov, zabezpečujúcimi potrebný rozsah ich rozšírenia. Družstvo, ktoré zaviedlo peňažné odmeňovanie, pridelí do nedeliteľného fondu na rozšírenie základných prostriedkov sumy určené podľa článku 20 ods. A. písm. d) a e). Družstvo, ktoré družstevníkov dosiaľ odmeňuje podľa pracovných jednotiek, pridelí do nedeliteľného fondu na rozšírenie základných prostriedkov sumu potrebnú na ďalší plánovitý rozvoj výroby; pritom suma tohto prídelu na rozšírenú reprodukciu musí byť taká, aby s odpismi základných prostriedkov, zahrnutými do nákladov výroby, bola najmenej 13 % z celkových peňažných výnosov družstva;

b) prírastkami hodnoty stáda zvierat;

c) úsporami získanými prácou družstevníkov na investičnej výstavbe vykonávanej svojpomocne.

B. Fond osív a sadív a fond krmív

1. Z úrody oddelí družstvo každoročne podľa celoročného výrobno-finančného plánu do fondu osív a sadív zásoby, ktoré budú potrebné pre osev a sadbu v budúcom roku, a do fondu krmív krmivá, ktoré budú potrebné do budúcej úrody na kŕmenie všetkých zvierat v spoločnom družstevnom hospodárstve.
2. Pre prípad neúrody, živelnej pohromy a podobne oddelí časť výrobkov do nedotknuteľných, každoročne obnovovaných zabezpečovacích fondov osív a krmív; prídel do zabezpečovacích fondov má byť najmenej 15 % množstva prideleného základnému fondu osív a sadív a fondu krmív. Členská schôdza každoročne rozhodne na návrh predstavenstva, aká časť ročnej potreby osív, sadív a krmív sa odovzdá do zabezpečovacích fondov.
3. Predaj zásob, ktoré patria základnému a zabezpečovaciemu fondu osív a sadív a fondu krmív, je neprípustný.
4. Ak nemôže družstvo v dôsledku neúrody alebo z iných príčin plne dotovať fondy osív a sadív a fond krmív v naturáliách, oddelí zo svojich peňažných výnosov do týchto fondov sumu zodpovedajúcu potrebnému nákupu osív a sadív alebo krmív.

C. Prevádzkový zabezpečovací fond

1. Družstvo zriaďuje prevádzkový zabezpečovací fond ako peňažnú rezervu na preklenutie nepredvídaných materiálových nákladov, na zabezpečenie výšky plánovaných odmien za prácu, prípadne na krytie iných prevádzkových potrieb.
2. Družstvo zabezpečí každoročne dotáciu prevádzkovému zabezpečovaciemu fondu tak, aby postupne dosiahol výšku 25 % celkovej ročnej výšky fondu odmien, prípadne 25 % celkovej ročnej výšky odmien vyplácaných v pracovných jednotkách.
3. O použití prevádzkového zabezpečovacieho fondu rozhoduje členská schôdza podľa hospodárskych možností a potrieb družstva tak, aby spoločenské a osobné záujmy družstevníkov v ich jednote boli náležite chránené.

D. Fond odmien

1. Družstvo s peňažným odmeňovaním zriaďuje fond odmien na krytie plánovaného úhrnu základných odmien za vynaloženú prácu, ako aj vopred určeného úhrnu prémií vyplácaných počas roka.
2. Celkový objem fondu odmien za prácu musí zabezpečovať dostatočný hmotný záujem družstevníkov na zvyšovaní výroby bez toho, že by sa narušil nevyhnutný rozsah prostriedkov na zabezpečovanie rozvoja družstevnej výroby.

E. Sociálny fond

1. Družstvo zriaďuje a doplňuje sociálny fond na zabezpečenie sociálnych potrieb družstevníkov a ich rodín.
2. Z prostriedkov sociálneho fondu uhradzuje družstvo poistné nemocenského poistenia družstevníkov, družstevníčkam poskytuje počas materskej dovolenky peňažnú pomoc, t. j. mesačne sumu zodpovedajúcu najmenej 70 % priemernej mesačnej odmeny dosiahnutej za posledných 12 mesiacov pred dňom, keď prestali pracovať pre tehotenstvo alebo materstvo; rodine družstevníka poskytuje počas jeho vojenského cvičenia pri peňažnom odmeňovaní denne sumu vo výške jedno- až dvojnásobku základnej odmeny určenej pre prvú triedu a pri odmeňovaní podľa pracovných jednotiek sumu v hodnote 1-2 pracovných jednotiek.

3. Z prostriedkov sociálneho fondu môže družstvo uhradzovať určenú sumu na výstavbu a prevádzku jasieľ a materských škôl, poskytovať podľa ustanovení pracovného poriadku alebo uznesení členskej schôdze výpomoc družstevníkom, ich rodinným príslušníkom v prípade nezavinenej pracovnej neschopnosti, vyplácať prídavky na deti, poskytovať iné sociálne príspevky, prípadne použiť prostriedky sociálneho fondu na iné sociálne účely v prospech družstevníkov a spoločných sociálnych zariadení.
4. Pre tieto účely oddelí družstvo každoročne do sociálneho fondu potrebnú sumu, najmenej však 4 % z celkových peňažných výnosov, a potrebnú časť naturálií.

F. Kultúrny fond

1. Družstvo zriaďuje kultúrny fond, z ktorého prostriedkov uhradzuje výdavky na kultúrne potreby, ako je odborno-politická výchova družstevníkov, na družstevnú školu práce, na vysielanie družstevníkov a mládeže do odborných učilíšť, odborných škôl, kurzov, na peňažné príspevky pre družstevníkov, príslušníkov ich rodín, posielaných do škôl, na usporiadanie zájazdov, na odbornú literatúru a pod. Pre tento účel oddelí každoročne potrebnú sumu, najmenej však 1 % z celkových peňažných výnosov.
2. Družstvo poskytuje družstevníkom počas ich školenia z prostriedkov kultúrneho fondu denne pri peňažnom odmeňovaní sumu vo výške jedno- až dvojnásobku základnej odmeny určenej pre prvú triedu a pri odmeňovaní podľa pracovných jednotiek sumu v hodnote 1-2 pracovných jednotiek.

(2) Družstvo môže zriadiť
Fond bytovej výstavby

Fond bytovej výstavby slúži na výstavbu a rozšírenie bytových jednotiek pre družstevníkov. Vytvorí sa jednak prídelom z peňažných výnosov družstva, jednak prevodom časti prostriedkov sociálneho, kultúrneho alebo prevádzkového zabezpečovacieho fondu.

(3) Voľné peňažné prostriedky.
Voľné peňažné prostriedky ukladá družstvo v Štátnej banke československej na bežný účet; peňažné prostriedky nedeliteľného fondu a odpisy zo základných prostriedkov ukladá na investičnom účte.

V. Odmeňovanie práce

Čl. 22

(1) Každý družstevník sa podieľa na konečných hospodárskych výsledkoch spoločného hospodárenia družstva podľa socialistickej zásady odmeňovania, t.j. podľa množstva, akosti a spoločenského významu vykonanej práce.

(2) Členská schôdza schvaľuje zároveň s celoročným výrobno-finančným plánom družstva konkrétnu sústavu odmeňovania za prácu, vypracovanú podľa pokynov Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva pre odmeňovanie za prácu v družstve.

Čl. 23

(1) Všetky práce v družstve sa vykonávajú zásadne podľa výkonových noriem, ktoré zodpovedajú miestnym konkrétnym pracovným podmienkam a ktoré družstvo vypracúva podľa vzorových výkonových noriem. Predstavenstvo a revízna komisia sledujú počas roka, ako sa prijaté výkonové normy plnia, a každoročne pred vypracovaním celoročného výrobno-finančného plánu ich doplňujú a spresňujú.

(2) Družstvo zaradí jednotlivé práce (prípadne pracovníkov) podľa zložitosti, namáhavosti a spoločenskej dôležitosti práce do jednotlivých pracovných tried. Ohodnotenie jednej splnenej

výkonovej normy v jednotlivých triedach sa riadi zaradením prác do tried a tarifnou stupnicou vydanými Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva.

(3) Družstvo určí prevažne úkolové sadzby za jednotku práce alebo za jednotku výrobku podľa výkonových noriem a ich ocenenia.

(4) Členská schôdza určí počet pracovných dní, prípadne výkonových noriem, ktoré je každý družstevník povinný odpracovať.

Čl. 24

Odmena družstevníkov sa skladá zo základnej odmeny a prémií. Základnú odmenu dostanú družstevníci podľa vykonanej práce, alebo podľa dosiahnutej výroby. Družstvo prizná prémie v peniazoch výrobnej jednotke a jednotlivým družstevníkom, ktorí dosiahnu lepšie ako plánované výrobné úlohy, alebo iné výsledky zvlášť dôležité pre zabezpečenie výrobného plánu a rozvoja družstva. Družstvo určí druh a výšku prémií za zvýšenie celkových hospodárskych výsledkov družstva predsedovi družstva, vedúcim chovov, skupín a čiat a iným funkcionárom družstva.

Čl. 25

A. Družstvo s peňažným odmeňovaním

Vypláca pravidelne raz mesačne základnú odmenu, ako aj jednorazové prémie len v peniazoch. Okrem toho vypláca družstvo počas roka alebo na konci roka prémie uvedené v článku 20 ods. A písm. e) alebo iné druhy prémií v peniazoch.

B. Družstvo s odmeňovaním podľa pracovných jednotiek

1. Poskytuje družstevníkom počas roka, pravidelne raz mesačne, preddavky v hotovosti vo výške 50 % sumy, ktorá pravdepodobne pripadne na pracovnú jednotku v peniazoch, a prémie. Podľa rozhodnutia členskej schôdze môže sa poskytnúť družstevníkom na odmenu v pracovných jednotkách preddavok v hotovosti až do výšky 80 % sumy, ktorá pravdepodobne pripadne na pracovnú jednotku v peniazoch, keď je rozdiel medzi 50 % a poskytnutou vyššou sumou na preddavky plne krytý prevádzkovým zabezpečovacím fondom vytvoreným v minulých rokoch. Ak nie je v prevádzkovom zabezpečovacom fonde dostatok prostriedkov, môže členská schôdza so schválením miestneho národného výboru, keď to dovoľuje finančný stav družstva, povoliť družstevníkom preddavok na pracovnú jednotku až do výšky 70 % jej pravdepodobnej peňažnej hodnoty.
2. Poskytnuté preddavky zúčtuje družstvo s družstevníkmi pri konečnom vyúčtovaní na konci roka.

VI. Správa a riadenie družstva

Čl. 26

(1) Družstevníci riadia záležitosti družstva podľa zásady družstevnej demokracie v súlade s politicko-hospodárskymi smernicami strany a vlády, právnymi predpismi, stanovami a pracovným poriadkom.

(2) Orgány a funkcionári družstva napomáhajú rozvoj iniciatívy a aktivity družstevníkov, usmerňujú ich k úspešnému plneniu a prekračovaniu výrobných úloh družstva a k vytváraniu súdružských vzťahov medzi družstevníkmi.

(3) Orgány družstva riadia činnosť družstva v úzkej spolupráci s národnými výbormi, najmä s miestnym národným výborom, s ktorým prerokúvajú všetky dôležité opatrenia, ako výhľadový plán, celoročný výrobno-finančný plán, ich plnenie a kontrolu, investičnú činnosť družstva.

Čl. 27

(1) Najvyšším orgánom družstva je členská schôdza, ktorá môže rozhodovať o všetkých jeho záležitostiach; spravidla rozhoduje len o závažných otázkach.

(2) Členská schôdza najmä:

a) prijíma stanovy družstva vypracované podľa Vzorových stanov JRD;

b) schvaľuje pracovný poriadok, rokovací poriadok, vnútornú organizáciu družstva, systém jeho riadenia a správy;

c) z radov členov družstva volí predsedu, jeho zástupcu, ostatných členov predstavenstva a revíznu komisiu;

d) prijíma a vylučuje členov;

e) schvaľuje výhľadový plán rozvoja družstva, celoročný výrobno-finančný plán, výkonové normy a ich ohodnotenie v peniazoch, prípadne v pracovných jednotkách, konkrétnu sústavu odmeňovania za prácu, rozdeľovanie poľnohospodárskych, prípadne lesných výrobkov a peňažných výnosov družstva, výročnú zprávu a účtovnú uzávierku;

f) prerokúva pravidelne zprávu predstavenstva o plnení celoročného výrobno-finančného plánu a socialistických záväzkov, schvaľuje záväzky kolektívov, ktoré sa prihlasujú do hnutia brigád socialistickej práce;

g) schvaľuje zprávy revíznej komisie;

h) rozhoduje o zlúčení družstva s inými družstvami, o členstve v melioračnom družstve, v spoločných družstevných podnikoch, vysiela zástupcov družstva do orgánov týchto organizácií a prerokúva zprávu o ich hospodárení.

(3) Členskú schôdzu zvoláva predseda družstva podľa potreby, najmenej však raz mesačne. Predseda družstva je povinný zvolať členskú schôdzu, keď o to požiada najmenej tretina všetkých družstevníkov. Členská schôdza sa môže platne uznášať, ak je prítomná najmenej polovica družstevníkov. Pre platnosť uznesenia členskej schôdze je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných družstevníkov.

(4) Predstavenstvo môže rozhodovať o otázkach, ktorých rozhodovanie je výslovne vyhradené členskej schôdzi (ods. 2), len vo výnimočne naliehavých prípadoch; tieto rozhodnutia vyžadujú dodatočné schválenie najbližšej členskej schôdze. Bez schválenia členskou schôdzou sú takéto rozhodnutia predstavenstva neplatné.

Čl. 28

(1) Členská schôdza volí na dobu dvoch rokov predstavenstvo, ktoré má 5-15 členov podľa veľkosti družstva.

(2) Predstavenstvo ako výkonný orgán riadi bežnú činnosť družstva, je v dennom styku s družstevníkmi, plne sa opiera o ich skúsenosti pri riadení družstva a rozhoduje vo všetkých záležitostiach, ktoré nie sú výslovne vyhradené iným orgánom.

(3) Predstavenstvo je plne zodpovedné členskej schôdzi za celkové vedenie správy a činnosti družstva, za plnenie celoročného výrobno-finančného plánu, uznesení členských schôdzí, socialistických záväzkov a predkladá o tom zprávu členskej schôdzi.

(4) Predstavenstvo dbá o presné vedenie prvotnej a účtovnej evidencie a o všestranné využívanie účtovnej evidencie na operatívne a komplexné ekonomické rozbory hospodárenia družstva. S výsledkami rozborov a hospodárenia pravidelne oboznamuje družstevníkov. Dbá

predovšetkým o sledovanie vlastných nákladov družstva a využitie rozborov na riadenie družstevného hospodárenia a stará sa o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Čl. 29

Členská schôdza a predstavenstvo zriaďujú v záujme čo najširšieho aktívneho zapojenia družstevníkov do riadenia a správy družstva a na pomoc pri riešení družstevných záležitostí rôzne komisie buď na splnenie určitej úlohy, alebo ako komisie trvalé (napríklad komisia bezpečnosti práce, protipožiarnej ochrany, sociálna, kultúrna). Členská schôdza môže určiť prípady, o ktorých komisia sama rozhoduje.

Čl. 30

(1) Predsedu družstva, ktorý je súčasne predsedom predstavenstva, volí členská schôdza na dva roky.

(2) Predseda riadi každodennú činnosť družstva a dozerá, aby funkcionári družstva plnili svoje povinnosti. Zastupuje družstvo pred úradmi, súdmi a verejnosťou. Písomnosti, ktorými družstvo preberá záväzky, získava práva a disponuje majetkom, podpisuje predseda a jeden člen predstavenstva; všetky písomnosti finančnej povahy spolupodpisuje účtovník.

(3) Vo väčších družstvách riadi predseda alebo jeho zástupca výrobu prostredníctvom agronóma a zootechnika.

(4) Predseda riadi prácu mechanizačnej skupiny, stavebnej skupiny, učtárne, pridruženej a pomocnej výroby a lesnej výroby prostredníctvom vedúcich týchto útvarov.

Čl. 31

(1) Družstvá môžu v záujme skvalitnenia ekonomického riadenia zriaďovať funkciu ekonóma, ktorý riadi prácu účtovných a administratívnych pracovníkov družstva, skladníka, pokladníka a robí ekonomické rozbory hospodárenia družstva.

(2) Veľké družstvá môžu v záujme účelného využívania mechanizačných prostriedkov, hlavne ťažkých a na zabezpečenie dobrej prevádzkyschopnosti všetkých strojov a zariadení, zriadiť funkciu mechanizátora.

(3) Agronóma, zootechnika, vedúcich jednotlivých výrobných a organizačných jednotiek, bezpečnostného technika, účtovníka, ekonóma, mechanizátora a ďalších funkcionárov družstva vymenúva predstavenstvo a schvaľuje členská schôdza.

(4) Vedúci výrobných a organizačných jednotiek zodpovedajú za riadne plnenie úloh uložených výrobnej a organizačnej jednotke celoročným výrobno-finančným plánom, za zverený majetok a za dodržiavanie družstevnej disciplíny. Vedúci výrobných a organizačných jednotiek sa opierajú pri riadení práce o skúsenosti a názory družstevníkov, získavajú ich na aktívnu účasť na riadení a správe družstva.

(5) Účtovník družstva vedie účtovnú evidenciu podľa smerníc o účtovnej osnove pre jednotné roľnícke družstvá v predpísaných účtovných knihách.

(6) Bezpečnostný technik sa stará o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci podľa platných predpisov. Za plnenie úloh zodpovedá predstavenstvu. Pri plnení úloh spolupracuje s národným výborom, ROH, orgánmi dopravného inšpektorátu, štátnou poisťovňou, okresným hygienikom, orgánmi Československého Červeného kríža, požiarnej ochrany a podobne.

(7) Úlohy, práva a povinnosti orgánov a funkcionárov družstva sú podrobnejšie určené v pracovnom poriadku.

Čl. 32

(1) Členská schôdza volí revíznu komisiu na dobu dvoch rokov v počte 3-9 členov. Voľbu revíznej komisie potvrdzuje miestny národný výbor. Revízna komisia si volí predsedu. Členovia predstavenstva, ekonóm, účtovník, pokladník, skladník a vedúci jednotlivých výrobných a organizačných jednotiek nemôžu byť členmi revíznej komisie.

(2) Revízna komisia je kontrolným orgánom družstva, nezávislým od predstavenstva a predsedu; zodpovedá len členskej schôdzi.

(3) Revízna komisia kontroluje všetku činnosť, hlavne výrobnú, hospodársku a finančnú činnosť družstva, jeho orgánov a funkcionárov. Za tým účelom robí jednotlivé kontroly a previerky a predkladá návrhy na opatrenia členskej schôdzi.

(4) Revízna komisia kontroluje hlavne:

a) raz za štvrť roka

1. plnenie výrobných úloh a dodávkových záväzkov a ostatnej činnosti družstva;
2. plnenie celoročného rozpočtu;
3. vecnú správnosť, dochvíľnosť účtovných dokladov a zápisov prvotnej evidencie;
4. včasné úhrady záväzkov dodávateľov, inkasá pohľadávok družstva od odberateľov a družstevníkov;

b) mesačne pokladničnú hotovosť a výplaty odmien za prácu;

c) náhodne hospodárenie na ktoromkoľvek úseku činnosti družstva;

d) na konci roka celé hospodárstvo družstva a zúčastní sa pri výročnej inventúre;

(5) Revízna komisia pri každej kontrole a previerke sleduje, či orgány, funkcionári a družstevníci dodržiavajú pri správe družstevných záležitostí zákony a iné predpisy, najmä predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, stanovy družstva, pracovný poriadok, uznesenia členských schôdzí a či dbajú o ochranu družstevného majetku, dodržiavanie zásady družstevnej demokracie a ako družstevníci plnia svoje povinnosti. Dbá, aby sa uznesenia členskej schôdze uvádzali do života.

(6) Družstevník má právo obrátiť sa na revíznu komisiu vo všetkých veciach týkajúcich sa záležitostí družstva a družstevníkov. Revízna komisia je povinná vec vyšetriť, žiadať nápravu a o výsledku informovať družstevníka.

(7) Všetci funkcionári a družstevníci sú povinní poskytnúť revíznej komisii žiadané vysvetlenia a informácie. Schôdza revíznej komisie sa koná podľa potreby, najmenej však raz za mesiac; zvoláva ju predseda. Revízna komisia sa uznáša väčšinou hlasov. Pri rovnosti hlasov, po opätovnom hlasovaní o návrhu, rozhoduje hlas predsedu revíznej komisie.

Čl. 33

Orgány družstva pri svojom rokovaní a rozhodovaní sú povinné dodržiavať ustanovenia rokovacieho poriadku, ktorý určuje hlavne pravidlá pre zvolávanie, rokovanie a rozhodovanie orgánov družstva.

VII. Združovanie pozemkov a združstevňovanie ostatných výrobných prostriedkov

Čl. 34

(1) Družstevníci združujú všetky svoje predovšetkým poľnohospodárske a lesné pozemky na spoločné družstevné hospodárenie; združujú na to i ostatné pozemky, na ktorých družstevníci

až dosiaľ hospodárili, ako i pozemky, ktoré neskoršie získajú. Do spoločného hospodárstva pripadajú aj pozemky, ktoré dal družstvu štát do trvalého a bezplatného užívania, alebo pôda daná do užívania podľa iných právnych predpisov. Úroda na spoločne obhospodarovanej pôde je spoločným družstevným majetkom. Doterajšie vlastníctvo k združeným pozemkom zostáva zachované.

(2) Družstevník pri vstupe do družstva odovzdá do spoločného hospodárstva živý a mŕtvy inventár, t. j. ťažné zvieratá (kone a voly) a ostatné hospodárske zvieratá, okrem drobného hospodárskeho zvieratstva a okrem zvierat, ktoré si ponechá pre záhumienkové osobné hospodárstvo, hospodárske stroje (sejačky a žacie stroje, mláťačky, výfuky a iné stroje potrebné pre spoločné hospodárstvo), vozy, náradie a ďalej tie hospodárske budovy, ktoré družstvo potrebuje pre spoločné hospodárstvo.

(3) Družstevník je povinný odovzdať do spoločného hospodárenia osivo a sadivo podľa výmery, s ktorou pristúpil na spoločné hospodárenie, a zásoby krmív, ktoré budú potrebné do najbližšej úrody a ktoré zodpovedajú určenému plánu jeho hospodárskeho zvieratstva; ak nie je určený plán, stavu pripadajúcemu na výmeru jeho hospodárstva podľa priemeru na 1 ha poľnohospodárskej pôdy v obci. Tieto zásoby sú povinným vkladom družstevníka do osivového a krmivového fondu družstva.

(4) Keď vstúpi do družstva remeselník, odovzdá do spoločného družstevného hospodárenia svoje výrobné prostriedky a zásoby slúžiace na vykonávanie remesla, pokiaľ ich družstvo potrebuje.

Čl. 35

(1) O pozemkoch združených na spoločné hospodárenie spíše sa s každým družstevníkom zápisnica. V zápisnici sa vyznačí výmera, druh a katastrálne čísla združených pozemkov.

(2) Odovzdaný živý a mŕtvy inventár, osivo a sadivo, krmivá, prevzaté hospodárske budovy, prípadne remeselnícke výrobné prostriedky a zásoby ocení komisia zvolená členskou schôdzou. Na ocenenie bude prizvaný družstevník, ktorý veci odovzdáva. Ocenenie sa vykonáva podľa platných cenových predpisov zápisnicou a schvaľuje ho členská schôdza.

Čl. 36

(1) Dvadsať percent preberacej ceny živého a mŕtveho inventára a hospodárskych budov, prípadne remeselníckych výrobných prostriedkov a zásob je povinným vkladom družstevníka do nedeliteľného fondu. Zvyšujúcu časť preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, remeselníckych výrobných prostriedkov a zásob splatí družstvo v ročných splátkach. Zvyšujúca časť preberacej ceny hospodárskych budov, prípadne budov remeselníkov, je členským podielom.

(2) Povinný vklad do nedeliteľného fondu bývalého vykorisťovateľa, ktorý bol prijatý za družstevníka, je 50 % preberacej ceny živého a mŕtveho inventára a prevzatých hospodárskych budov. Členská schôdza môže rozhodnúť o vyššom vklade nad 50 %. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na bývalých vykorisťovateľov, ktorí boli prijatí už skôr za družstevníkov.

(3) Hovädzí dobytok, ošípané a ovce, ktoré družstevník choval nad určený plán a ak nie sú určené ukazovatele plánu, ktoré choval nad priemerný stav pripadajúci na výmeru jeho hospodárstva podľa priemeru na 1 ha poľnohospodárskej pôdy v obci, zaplatí družstvo v hotovosti po odvedení do družstevnej maštale bez zrážky do nedeliteľného fondu. Ak prinesie družstevník väčšie množstvo osív, sadív a krmív, ako to, ktoré zodpovedá výmere združenej

pôdy alebo plánovanému stavu dobytka, ktorý odovzdal do spoločného hospodárenia, zaplatí mu družstvo osivo, sadivo a krmivá presahujúce povinné množstvo, v hotovosti.

Čl. 37

Družstevníkom, ktorí neodovzdali určené stavy hospodárskych zvierat a primerané zásoby krmív, osív a sadív, zrazí družstvo sumu zodpovedajúcu 20 % ceny chýbajúcich kusov a plnú cenu chýbajúcich zásob zo sumy, ktorá im má byť vyplatená za odovzdaný živý a mŕtvy inventár a pridelí ju príslušnému fondu.

Čl. 38

(1) Ak vystúpi družstevník z družstva alebo ho z družstva vylúčia, družstvo vykoná vyúčtovanie a vyrovnanie všetkých vzájomných nárokov do jedného mesiaca po schválení ročnej účtovnej uzávierky členskou schôdzou, najneskoršie však do 1. apríla nasledujúceho roku. Vrátenie výrobných prostriedkov sa uskutoční po zbere úrody. To platí aj pre dediča zomretého družstevníka, keď sa tento nestane družstevníkom.

(2) Keď prestúpi družstevník do iného družstva a jeho združstevnené výrobné prostriedky zostávajú v pôvodnom družstve, má aj naďalej nárok na splátky za živý a mŕtvy inventár.

VIII. Záhumienkové hospodárstvo

Čl. 39

(1) Základom úspešného rozvoja družstva, rastu výroby a tým aj príjmov družstevníkov je poctivá práca všetkých družstevníkov v spoločnom hospodárstve.

(2) Družstvo, ktoré dosiaľ nemá vytvorené podmienky pre hospodárenie bez záhumienkov, pridelí rodine družstevníka do užívania záhumienok na doplnenie osobných potrieb rodiny družstevníka. Pri určení jeho výmery prizerá k pracovnej účasti rodiny družstevníka v spoločnom družstevnom hospodárstve. Najvyššia prípustná výmera záhumienka je 0,5 ha včítane záhrady alebo ovocného sadu a v horskej oblasti so schválením okresného národného výboru najviac 1 ha, z čoho orná pôda, včítane záhrady alebo ovocného sadu, nesmie presahovať 0,5 ha. Celková výmera špeciálnych plodín (zelenina, hrozno a pod.) na záhumienku nesmie presahovať 0,1 ha. Lesná pôda nesmie tvoriť súčasť záhumienka.

(3) Rodina družstevníka môže mať v osobnom vlastníctve 1 kravu, 1-2 ošípané na výkrm ročne, najviac 10 včelstiev, kozy, ovce a drobné hospodárske zvieratstvo (sliepky, husi, zajace), v počte určenom vo vlastných stanovách družstva. Počet hospodárskeho zvieratstva v osobnom vlastníctve nesmie byť na ujmu rozvoja spoločného hospodárstva a rastu jeho trhovej produkcie a môže byť úmerne upravený vzhľadom na výmeru záhumienka.

Čl. 40

Družstevníci hospodársky konsolidovaného družstva môžu sa na členskej schôdzi uzniesť, že budú hospodáriť bez záhumienkov. Družstevníkom a ich rodinám, ktorí sa vzdajú záhumienkov a predajú družstvu záhumienkovú kravu, zabezpečí družstvo naturálie v druhoch a množstve určených stanovami. Tieto naturálie slúžia ich osobnej spotrebe, prípadne potrebe drobného zvieratstva a na výkrm ošípanej. Družstvo ich poskytuje buď predajom z družstevného spoločného hospodárstva, alebo ako súčasť pracovnej jednotky podľa množstva a akosti vykonanej práce, prípadne ako príspevok zo sociálneho fondu starším a práceneschopným družstevníkom.

IX. Záverečné ustanovenia

Čl. 41

(1) Vzorové stanovy spolu so zákonom o jednotných roľníckych družstvách upravujú základné hospodárske a iné spoločenské vzťahy v jednotných roľníckych družstvách. Ich dôsledné dodržiavanie zabezpečuje socialistický rozvoj a upevňovanie družstva na podklade rastu výroby a spoločenskej produktivity práce.

(2) Družstevníci vypracujú podľa týchto Vzorových stanov JRD svoje vlastné stanovy. Presné dodržiavanie a uskutočňovanie Vzorových a vlastných stanov je jednou zo základných podmienok upevňovania a rozvoja družstva, pretože ukazujú družstevníkom správnu cestu, ako viesť a riadiť družstevnú socialistickú poľnohospodársku veľkovýrobu v záujme družstevníkov i celej spoločnosti.

Prvý námestník ministra: Mestek v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.